

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı :30824082-610-15231969
Konu :Yazılı Soru Önergeleri

24 Mart 2026

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekillerimiz tarafından Bakanlığımıza yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Murat KUBUĞ
Bakan

EK:
-Dosya (1 Takım)

VAN MİLLETVEKİLİ
SAYIN GÜLDEREN VARLI'NIN
TBMM 7/36014 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE
İLİŞKİN SORULAR VE CEVAPLARI

7/36014
GK 41

SORULAR

Van Gölü Türkiye'nin ve dünyanın en büyük sodalı gölü olma özelliğini taşıırken göle kıyısı olan kentler için ciddi bir turizm potansiyeli bulunmaktadır. Bu sebeplerden dolayı Van Gölü'nün korunması ve yaşatılması yalnızca Van için değil, bölge illeri ve Türkiye'nin ekolojik geleceği açısından da büyük önem taşımaktadır. Ancak Van Gölü, son zamanlarda yaşanan kirlilik ve kuraklık sebebiyle alarm vermektedir. Önemli bir değere sahip olan göl, Van halkının tabiriyle "Van denizi" hızla artan beşerî kirlilikten, atık suların dolayısıyla büyük bir çevre kirliliği yaşamaktadır. Göl, son zamanlarda yaşanan kuraklık ve su çekilmesi sebebiyle büyük bir ekolojik tahribat yaşamaktadır.

Öte yandan, atık suların arıtılmadan göle bırakılması ve kirlilik sonucunda Van Gölü'nde ciddi bir çevre felaketi yaşanmaktadır. Basına da yansıyan bilgilere göre; Van Merkez İleri Biyolojik Atıksu Arıtma Tesis'i'nin eksik kapasiteyle inşa edilmesi nedeniyle, göl çevresindeki 8 ilçenin kanalizasyon sularının yaklaşık yüzde 70'i arıtılmadan doğrudan göle akmaktadır. Seçilmiş belediye Eş Başkanları tesisin eksik yapıldığını ifade etmiş ve buna ilişkin girişimlerde bulunmuştur. Ancak kayyımın tekrar gelmesi ile herhangi bir çalışma yapılmamış ve var olan kirlilik olduğu gibi Van Gölü'ne akmaktadır. Son zamanlarda özellikle Erciş kıyılarında yoğun yosunlaşma, göl genelinde ise biyoçeşitlilik kaybı ve kötü koku gibi olumsuz sonuçlara yol açmaktadır.

Göl çevresinde hızla artan taş ocakları, madencilik faaliyetleri ve güneş enerji santrali (GES) projeleri de hem doğal yaşamı hem de çevre sakinlerinin yaşam alanlarını tehdit ederken, binlerce canlılığın üreme alanı, oksijen kaynağı ve doğal biyolojik arıtma işlevi gören sazlık alanlar kurutulmakta, dolgu ve imar faaliyetleriyle yok edilmektedir.

Yaşanan bu kirlilikle beraber küresel ısınmanın artan etkisi, azalan yağışlar ve yanlış uygulamalardan dolayı Van gölünde hızla su çekilmesine neden olmaktadır. Etkisini her geçen yıl daha çok gösteren kuraklık, yağışların azalması, artan sıcaklarla birlikte yaşanan buharlaşma ile özellikle Erçek ve Sıhke göllerinde su seviyesi tarihin en düşük düzeyine gerilediği yetkililer tarafından açıklanmaktadır. Ayrıca Göl'de yaşanan su çekilmesi ile Tuşba ilçe sınırında yer alan Çarpanak Adası'na uzanan antik taş yolunun yaklaşık yüzde 80'i açıkça görülür hale geldiği de belirtilmektedir.

Van Gölü'ne atılan evsel atıklar, atık sularının arıtılmaması, canlı yaşamını tehdit ederken Van Gölü'nde yaşayan endemik balık türü İnci kefalinin verimliliğini düşürmektedir. Bu sebeplerden kaynaklı; Van halkı, ekolojistler ve çevre örgütleri, Van Gölü çevresinde faaliyet gösteren taş ocaklarının derhal durdurulmasını, ÇED süreçlerinin şeffaf biçimde yürütülmesini ve özellikle göl çevresindeki yeni projelerin yasaklanmasını talep etmektedir. Gölde yaşayan İnci Kefalinin yaşam alanlarının korunması, gölün kuş göç yolları üzerindeki ekolojik öneminin göz ardı edilmemesi, farklı yollar ve uygulamalarla oluşan kirliliğe acil çözüm bulunması gerektiğini vurgulamaktadırlar.

Bu bağlamda;

1-Bakanlığınız tarafından, son dönemde Van Gölü'nde artan çevre kirliliğine karşı alınan önlemler nelerdir?

- 2-Van gölünde yaşayan ve endemik balıklardan biri olan İnci kefali türünün korunması ve verimliliği için bakanlığınız tarafından hangi çalışmalar yapılmaktadır?
- 3-Van Gölü'nün kirliliği, su kaynaklarındaki tehditler, kentteki atık yönetimi ve diğer çevre konuları hakkında Bakanlığınız tarafından alınan önlemler nelerdir? Bu önlemlere ilişkin hazırlanan ya da uygulamada olan projeler var mıdır? Varsa bu projeler nelerdir?
- 4-Van Gölü'ne hâlen arıtılmadan dökülen kanalizasyon suları için Bakanlığınızın acil bir eylem planı bulunmakta mıdır?
- 5-Van Merkez İleri Biyolojik Atıksu Arıtma Tesisi'nin eksik kalan bölümlerinin tamamlanması için herhangi bir yatırım veya proje planı yapılmakta mıdır? Yapılan bir plan ya da proje yoksa bunun gerekçesi nedir?
- 6-Van Gölü havzasında hızla artan madencilik, taş ocağı ve GES projeleri ile ilgili çevresel etki değerlendirme (ÇED) süreçlerinde şeffaflık ve denetim sağlanmakta mıdır?
- 7-Erçek ve Sihke göllerindeki hızla artan su çekilmesi ve kuş ölümlerine ilişkin Bakanlığınız tarafından bir araştırma veya rehabilitasyon çalışması yapıldı mı? Yapılan herhangi bir çalışma var ise sonuçları kamuoyu ile ne zaman paylaşılacaktır? Yapılan herhangi bir çalışma yok ise bunun gerekçesi nedir?
- 8-Van Gölüne dair bugüne kadar bakanlığınız tarafından hangi somut adımlar atılmıştır? Uygulanan somut adımlar var ise kamuoyuyla paylaşılacak mıdır?
- 9-Van gölü ve çevresindeki göl, sulak, sazlık alanların yeniden kazanılması için bu alanların çevresinin imara kapatılması yönünde herhangi bir projeniz var mıdır?
- 10-Farklı sebeplerden dolayı Van gölünde yaşanan su çekilmesine ilişkin bakanlığınız tarafından atılan adımlar nelerdir?
- 11-Van, Erçek ve Sihke göl sularının istenen seviyeye gelmesi için Bakanlığınız hangi çalışmaları yapmaktadır?

CEVAP

Van Gölünü korumak amacıyla Bakanlığımızca dört mevsimi kapsayacak şekilde Van Gölü Ekolojik Temelli Bilimsel Araştırma Raporu (ETBAR) çalışması yapılmış, Van Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Komisyonu'nun 27.05.2022 tarih ve 311 sayılı Kararı, Bakanlık Makamı'nın 21.07.2022 tarih ve 4157995 sayılı Olur'u ile Sürdürülebilir Koruma ve Kontrollü Kullanım Alanı ve Nitelikli Doğal Koruma Alanı olarak tescil edilmiş olup, 30.07.2022 tarih ve 31908 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Göl ve çevresinde korunan alan ilan edilen kısımlardaki yapılaşma koşulları sit ilanı ile birlikte sınırlandırılmıştır. Alanda yapılması planlanan faaliyetler ilgili Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Komisyonu iznine tabidir. Bu sayede alanda koruma kullanma dengesi gözetilerek ekolojik kaynak değerlerinin sürdürülebilir şekilde ileriki nesillere aktarılması amaçlanmıştır.

Bakanlığımız ÇED İzin ve Denetim Genel Müdürlüğümüzce "Sürekli Atıksu İzleme Sistemleri Tebliği" (R.G. Sayı 29303, Tarih: 22 Mart 2015) kapsamında yüksek kapasiteli arıtma tesisleri 7/24 on-line takip edilmektedir. Bu izleme sistemlerine kısaca SAİS denilmektedir. SAİS, kurulu atıksu arıtma kapasitesi 5.000 m³/gün ve üzeri olan atıksu arıtma tesislerine kurulmakta ve anlık olarak pH, iletkenlik, sıcaklık, çözünmüş oksijen, debi, KOİ ve AKM parametreleri 7/24 takip

edilmektedir. İlave olarak, Sürekli izleme Merkezi üzerinden, uzaktan otomatik numune aldırma yöntemi ile bu tesislerde 7/24 teknolojik denetim yapılmaktadır.

ÇED Yönetmeliğinin EK I Listesinde yer alan Bakanlığımıza müracaatta bulunulan projelerle ilgili olarak Yönetmeliğin 8. maddesi gereğince ilgili kurum ve kuruluşlardan oluşan bir İnceleme-Değerlendirme Komisyonu teşkil edilmektedir. ÇED sürecinde sunulan tüm rapor, dosya ile diğer tüm bilgi ve belgeler ile yöre halkının görüş, öneri ve şikayetleri bu komisyon tarafından incelenip değerlendirilmekte, Bakanlığımızca da bu komisyon tarafından yapılan inceleme ve değerlendirmeye göre ÇED Yönetmeliği kapsamında karar verilmektedir.

ÇED Yönetmeliği 5. Maddesi uyarınca "Seçme, Eleme Kriterleri uygulanacak projelere ilişkin ÇED kararlarını verme yetkisi Valiliklere devredilmiştir. Bu kapsamda Ek-II Listesinde yer alan projelere ait iş ve işlemler Valilikler (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri) uhdesinde yürütülmektedir.

ÇED Süreci içerisinde tüm toplantı ve sunulan raporlar Bakanlığımız Çevrimiçi e-ÇED Süreci Sistemi "Duyurular" kısmında, <https://eced-duyuru.csb.gov.tr/eced-prod/duyurular.xhtml> adresinde kamuya açık ve süresiz şekilde yayımlanmaktadır.